

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1981/2022
24.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Слободан Јовановић адвокат из ..., против тужене „Економско-трговинска школа“ из Врања, коју заступа Градско правобранилаштво Врање, ради поништаја решења и утврђења заснивања радног односа, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 5324/2021 од 02.03.2022. године, на седници одржаној 24.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 5324/2021 од 02.03.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиле за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању П1 112/21 од 06.10.2021. године, ставом првим изреке, поништена су решења директора тужене број .. од 28.08.2019. године и школског одбора тужене број .. од 18.09.2019. године. Ставом другим изреке, утврђено је да је тужилца засновала радни однос код тужене на неодређено време са 13.06.2019. године, и наложено туженој да врати тужилцу на рад и распореди на послове који одговарају степену и врсти стручне спреме коју поседује. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да накнади тужилци трошкове парничног поступка од 80.250,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 5324/2021 од 02.03.2022. године преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев, а тужилца је обавезана да накнади трошкове парничног поступка туженој од 128.250,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену ревизију је благовремено изјавила тужилца због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку у смислу одредаба члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је професор ... групе предмета и са туженом школом је, по спроведеном конкурс, 06.09.2018. године закључила уговор о радном односу на одређено време са 100% са пуним радним временом почев од 01.09.2018. године до повратка одсутне раднице са породилског одсуства. Породилско одсуство запослене чије је послове обављала тужила завршавало се 13.06.2019. године, али је према решењу тужене од 10.06.2019. године тој запосленој одобрено коришћење одмора у периоду од 13.06. до 19.07.2019. године, тако да се на посао јави 22.07.2019. године, да би јој новим решењем било одобрено коришћење годишњег одмора за текућу годину у трајању од 28 радних дана који ће користити од 22.07.2019. до 28.08.2019. године, са обавезом да се јави на посао 29.08.2019. године. Решењем тужене број .. од 28.08.2019. године (заведено 29.08.2019. године) тужили је радни однос код тужене престао 28.08.2019. године. По приговору тужиле школски одбор тужене је одбио жалбу тужиле решењем број .. од 18.09.2019. године, и потврдио решење о престанку радног односа. Тужила је затим са туженом закључила нови уговор о раду на одређено време 16.09.2019. године ради замене одсутне запослене до 60 дана до повратка са боловања, а затим 15.11.2019. године још један уговор на одређено време ради замене исте одсутне запослене која се поново налази на породилском одсуству.

Првостепени суд је нашао да је тужила засновала радни однос на неодређено време код туженог 13.06.2019. године, када је престало породилско одсуство запосленој на чијем је радном месту радила на одређено време тужила, на основу правне фикције из члана 32. став 2. Закона о раду, с обзиром да од тог дана тужила није имала закључен уговор о раду са туженом, иако је наставила да ради све до доношења оспореног решења од 28.08.2019. године.

Апелациони суд је првостепену пресуду преиначио, полазећи од околности да се у конкретном случају примењује Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17, 27/18-други закон, 10/19) и да се Закон о раду може применити тек супсидијерно (члан 2. став 2.) у односу на она питања која нису уређена одредбама посебног закона. Другостепени суд је става да је радни однос на одређено време у установи, што је и школа, уређен Законом о основама система образовања и васпитања (чланом 155.) чијим је ставом 10. прописано да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време и којим није прописана могућност да запослени самим ступањем на рад заснују радни однос на неодређено време, што спречава примену опште одредбе и активирање правне фикције из члана 32. Закона о раду, због чега је тужбни захтев одбио.

Врховни суд сматра да је правилна другостепена одлука, без обзира на разлоге који су у њој наведени.

Наиме, Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17, 27/18-други закон, 10/19) је уређено заснивање радног односа у установи тако да се може засновати и на одређено време у складу са законом, на начин прописан законом којим се одређују радни односи у јавним службама (члан 152. став 4.), при чему се у складу са чланом 155. истог закона радни однос на одређено време заснива на основу конкурса, спроведеног на начин прописан за заснивање радног

односа на неодређено време (став 1.), тако да установа може да прими у радни однос на одређено време лице ради замене одсутног запосленог преко 60 дана (став 2. тачка 1.) с тим да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време (став 10.).

С обзиром да Закон о запосленима у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 113/17, 95/18) још увек није почео да се примењује, за ситуацију која није уређена Законом о основама система образовања и васпитања упућујућа норма његовог члана 152. став 4. омогућава супсидијарну примену Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17-УС, 113/17, 95/18-аутентично тумачење), јер се одредбе Закона о раду, сагласно члану 2. став 2. тог закона, примењују и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено.

Законом о раду је уређена ситуација у којој може доћи до заснивања радног односа на неодређено време и без закључивања уговора, већ и самим ступањем на рад. Наиме, одредбама члана 30. Закона о раду је прописано да се радни однос заснива уговором о раду (став 1.) који закључују запослени и послодавац (став 2.), а који се сматра закљученим кад га потпишу запослени и послодавац (став 3.). Уговор о раду закључује се пре ступања запосленог на рад, у писменом облику (члан 32. став 1.), а ако послодавац и запослени не закључе уговор о раду у складу са ставом 1. овог члана, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад (члан 32. став 2.). Дакле, чињеница што Закон о основама система образовања и васпитања не уређује ситуацију да запослени обавља фактички рад, а да претходно није закључио уговор о раду, не значи, како то другостепени суд образлаже, да то спречава примену опште одредбе и активирање правне фикције заснивања радног односа из члана 32. Закона о раду. Напротив, ова правна празнина која није уређена Законом о основама система образовања и васпитања решава се на основу члана 152. став 4. тог закона, применом члана 32. став 2. Закона о раду. Да би запослени засновао радни однос у смислу члана 32. став 2. Закона о раду, битно је да запослени ради без закљученог уговора о раду, што у конкретној ситуацији није био случај.

С обзиром да је у конкретном случају тужила имала закључен уговор о раду на одређено време, кључно је питање да ли је тај уговор престао 13.06.2019. године, када је истекло породилско одсуство запослене ББ, или је трајао и после тога, све док се та запослена није фактички вратила на посао након породилског одсуства. Врховни суд налази да би тумачење правне ситуације какво тужила излаже у ревизији било засновано на претераном формализму и да рок из тужилиног уговора о раду на одређено време није истекао 13.06.2019. године већ оног дана када је запослена коју је тужила замењивала почела да ради након породилског одсуства и коришћења годишњег одмора, како је и тужени сматрао, јер је са тим даном - 28.08.2019. године донео оспорено решење о престанку радног односа тужили.

Уосталом и Законом о раду је прописано да радни однос престаје истеком рока на који је заснован (члан 175.). Трајање радног односа тужиле одређено је до повратка запосленог на рад и тужилин уговор о раду је био везан за трајање одсуства запослене уместо које је тужила привремено засновала радни однос уговором о раду на одређено време, па није било места примени одредбе члана 32. став 2. Закона о раду за заснивање радног односа на неодређено време ступањем на рад. Стога су правилне

оспорене одлуке којима је тужилји радни однос престао повратком запослене коју је тужилја мењала.

Како је привремена спреченост за рад запосленог кога је тужилја привремено замењивала трајала не само до истека породилског одсуства 13.06.2019. године, већ и до истека годишњег одмора који је тај запослени имао право да користи, неосновани су наводи ревизије да је тужилја радила без правног основа после 13.06.2019. године, као и наводи који се односе на дужину трајања привремене спречености. То значи да није од утицаја разлог због кога је запослена коју је тужилја привремено замењивала била привремено одсутна са рада у наведеном периоду без прекида. Према томе, ревизијом тужилје се неосновано истиче погрешна примена материјалног права.

Из наведених разлога, а с обзиром да се осталим наводима ревизије оспорава утврђено чињенично стање, што не може бити ревизијски разлог у смислу одредбе члана 407. став 2. ЗПП, Врховни суд је применом члана 414. став 1. одлучио као у ставу првом изреке.

Ставом другим изреке одбијен је захтев тужилје за накнаду трошкова ревизијског поступка, јер тужилја по ревизији није успела, те је на основу члана 165. став 1. у вези са чланом 153. став 1. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**